

Työttömyysturva ja työllisyys*

JAAKKO KIANDER

Työttömyysturvan menot ovat kasvaneet Suomessa räjähdysmäisesti tällä vuosikymmenellä. Tämä on merkinnyt valtion menojen kasvua sekä yritysten työttömyysvakuutusmaksujen nousua ja palkansaajien verotuksen kiristymistä.

Työttömyysturvaan on kuitenkin kohdistettu jatkuvasti julkisessa keskustelussa ja hallinnon valmistelutyössä säästöpainetta. Niiden perimmäinen motivaatio lienee toisaalta fiskaalinen ja toisaalta elinkeinoelämän ymmärrettävä pyrkimys alentaa työvoimakuluja. Mukaan perusteluihin on liitetty myös tarjontapuolen argumentteja: suurtyöttömyyden katsotaan osittain selittävän työttömien heikolla työmotivaatiolla, jonka taas katsotaan olevan suora seuraus liian hyvästä työttömyys- ja toimeentuloturvasta.

1. Suomalainen työttömyysturvajärjestelmä

Suomalainen työttömyysturvajärjestelmä perustuu työttömyyskassojen maksamaan ansiosidonnaiseen työttömyysvakuutukseen sekä val-

tion kokonaan rahoittamaan ja Kansaneläkelaitoksen maksamaan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen. Ansiosidonnaisen työttömyysvakuutuksen saannin edellytyksenä on aiempi työssäolo ja työttömyyskassan jäsenyys. Peruspäivärahan saaminen edellyttää samantilaista aiempaa työssäoloa kuin ansioturvakin, mutta ei työttömyyskassan jäsenyyttä. Suomalainen järjestelmä muistuttaa ruotsalaista ja eroaa muista eurooppalaisista vastaavista järjestelmistä siinä, että työttömyyskassan jäsenyys on meillä vapaaehtoista. Samankaltainen jako perusturvaan (*unemployment assistance*) ja työttömyysvakuutukseen (*unemployment insurance*) on kyllä useimmissa maissa.

Perusturva

Työttömyysturvan peruspäiväraha on suunnattu niille työssäoloehdon täyttävälle eli riittävän aiemman työhistorian omaaville työttömille, jotka eivät syystä tai toisesta ole työttömyyskassan jäseniä. Toisin kuin aiemmin, vuoden 1994 alusta lähtien peruspäiväraha ei ole tarveharkintainen eivätkä esim. puolison tulot vähennä sitä, jos työssäoloehto on täyttynyt

* Esitelmä Kansantaloustieteellisen Yhdistyksen 111-vuotisjuhlaseminaarissa Säätytalolla 10.11.1995

1.1.1994 jälkeen. Työmarkkinatuki on osa ns. perusturvaa eli sosiaaliturvan minimitasoa, joka taataan periaatteessa kaikille. Samalla se on tulovähenteinen ja osittain harkinnanvarainen, esim. puolison tulot vähentävät sitä. Käytännössä työmarkkinatuki kohdistuu niille työttömille työnhakijoille, jotka siirtyvät työnhakijoiksi työvoiman ulkopuolelta; ne jotka siirtyvät irtisanomisen tai lomautuksen seurauksena säännöllisestä työstä työttömyyteen ovat oikeutettuja joko ansioturvaan tai peruspäivärahaan. Työmarkkinatukeen joutuvat turvautumaan myös ne pitkäaikaistyöttömät, jotka eivät enää pitkään jatkuneen työttömyyden vuoksi ole oikeutettuja ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan tai peruspäivärahaan. Ellei aikaisempaa työhistoriaa ole, joutuu päivärahan saantia odottamaan 3 kuukautta; tämä ehto ei kuitenkaan päde niihin, jotka tulevat koulutuksesta työmarkkinoille.

Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen suuruus vuonna 1995 on 118 mk/päivä. Vanhempiensa taloudessa asuvan työmarkkinatuki on 60 % täydestä määrästä. Puolison tulot vähentävät työmarkkinatukea siten, että tukea ei saa jos lapsettoman parin tapauksessa puolison tulot ylittävät 8700 mk/kk.

Peruspäivärahaa saa nykyisin alle 30 prosenttia työttömistä. Viimeisimmän tiedon (toukokuu 1995) mukaan työttömiä työmarkkinatuen saajia oli jo 111500 eli noin neljännes työttömistä. Tästä joukosta peräti 74000 oli sellaisia pitkäaikaistyöttömiä, jotka olivat menettäneet oikeutensa ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan työttömyyden kestettyä yhtäjaksoisesti enemmän kuin 500 päivää. Ansioturvan piirissä on supistuva joukko työttömistä. Pieni osa työttömistä jää kaikkien tukimuotojen ulkopuolelle. Suurin syy korvauksen puuttumisen lieene puolison tulot.

Ansioturva

Ansiosidonnaisen työttömyysturvan maksamisesta huolehtivat työttömyyskassat, jotka yleensä ovat toimialakohtaisia ja toimivat ammattiliittojen yhteydessä. Kassojen jäsenyys on vapaaehtoista joskin yleensä niiden jäsenyys seuraa automaattisesti ammattiliiton jäsenyydestä. Myös liittoihin kuulumattomia varten on oma työttömyyskassa. Työttömyyskassoja on yhteensä 69 ja niissä on vakuutettuja jäseniä noin 1,75 miljoonaa. Toisin sanoen keskimääräinen työttömyyskassan koko on noin 25000 jäsentä. Suuria yli 60000:n jäsenen kassoja on 10 ja pieniä alle 10000:n jäsenen kassoja peräti 36. Kansainvälisessä vertailussa suomalainen (ja ruotsalainen) vapaaehtoiseen jäsenyyteen perustuva järjestelmä on harvinainen. Järjestelmä vahvistaa selvästi ammattiliittojen roolia kun se käytännössä joskaan ei muodollisesti kytkee työttömyysvakuutuksen ammattiliiton jäsenyyteen. Toisaalta vakuutusperiaatteen kannalta tarkasteltuna tällaista kytköstä voidaan pitää perusteltuna - jos ammattiliitot ovat mukana päättämässä palkoista on johdonmukaista, että ne myös ovat mukana huolehtimassa työttömyysturvasta.

Ansiosidonnaisen työttömyysvakuutuksen kattavuus on Suomessa suhteellisen hyvä. Palkansaajien korkea järjestäytymisaste ja vakuutusjärjestelmän kytkentä ammattiliittoihin takaavat kattavan vakuutusturvan. Suomessa, Tanskassa ja Ruotsissa kassojen jäsenyys on vapaaehtoista. Muissa teollisuusmaissa työttömyysvakuutus on pakollinen ja koskee automaattisesti kaikkia palkansaajia. Tästä huolimatta työttömyysturvan kattavuus ei ole kaikkialla yhtä hyvä kuin pohjoismaissa mm. vakuutuksen saamiseen liittyvien ehtojen vuoksi. Niinpä monissa Euroopan maissa huomattava osa työttömistä jää todellisuudessa ilman työt-

tömyyskorvauksia tai heidän saamansa korvaukset ovat alhaisia (Atkinson & Micklewright, 1991). Työttömyysturvan kattavuus EU-maissa vaihtelee; heikoin kattavuus on Välimeren maissa (jopa alle 10 % työttömistä), paras taas Pohjoismaissa ja Belgiassa (yli 80 % työttömistä; Suomessa peräti 95 %). EU:n keskiarvo on alhainen, noin 40 %. Työttömyyden kasvussa ja valtioiden velkaantuessa on useissa maissa työttömyysturvan kattavuus heikentynyt huomattavasti viimeisten 10 vuoden aikana (Reissert & Schmid 1994), usein tarkoituksellisten säästötoimien seurauksena.

Työttömyyskorvausten saantia rajoitetaan lähes kaikissa maissa, myös Suomessa, työssäoloehdolla sekä joissain maissa myös karenssilla eli omavastuujalla. Suomessa vajaatyöllisten on kuitenkin helpompi saada työttömyyskorvausta kuin muissa maissa, joissa lyhyitä työttömyyskausia kokevat työntekijät helposti jäävät työttömyysvakuutuksen ulkopuolelle.

Kohtuullisiin yli 50 prosentin korvaussuhteisiin pääsevät ne työttömät, joiden ansiotaso ei ole juurikaan ylittänyt keskimääräistä ansiotasoa. Perheellisen keskimääräistä palkkaa saavan teollisuustyöntekijän korvaussuhde on noin 65 %. Keskituloisilla (9000-15000 mk/kk) korvaussuhde on joko tyydyttävä tai vaatimaton, suurituloisilla varsin heikko. Ainoastaan pienituloiset voivat saada kattavan vakuutuksen tulonmenetyksiä vastaan. Tulojen ollessa alle 6000 mk/kk ansiosidonnainen turva takaa lähes täydellisen vakuutuksen jos työssäkäynnistä oletetaan aiheutuvan kuluja. Joissain tapauksissa asumistuen ja toimeentulotuen mitoitus takaa saman tasoisen tuen aivan pienituloisimmille ilman työttömyyskorvaustakin. Tosin toimeentulotukea maksetaan yleensä keskimäärin vain kolmen kuukauden ajan, joten se ei ole tukimuotona verrattavissa pitkäaikaisempaan työttömyysturvaan.

Ansioturvaa ja peruspäivärahaa voi saada yhtäjaksoisesti enintään 500 päivän ajan. Tämän jälkeen vaaditaan vähintään puolen vuoden työssäolo, jotta oikeus ansioturvaan säilyisi. Viranomaisten järjestämällä työllisyystoilla on toistaiseksi voitu Suomessa taata 500 päivää pitemmätkin korvausjaksot. Viimeisen vuoden aikana on kuitenkin osa pitkäaikaistyöttömistä menettänyt oikeuden ansioturvaan yhtäjaksoisen työttömyyden kestätyä yli 500 päivää ilman, että työllisyystoita olisi järjestynyt.

2. Työttömyysturvan rahoitus

Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki rahoitetaan kokonaan valtion budjetista eli yleisillä verovaroilla. Niiden maksamisesta huolehtii KELA. Ansioturvan rahoituksesta vastaavat yhdessä työnantajat, valtio ja vakuutetut työntekijät itse. Työttömyyskassalain mukaan ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoituksesta vastaavat eri osapuolet seuraavin kuluosuuksin: työnantajat 47.5 %, valtio 47 % ja vakuutetut 5.5 %. Valtion maksuosuutta on perusteltu sillä, että valtio maksaa ansiosidonnaisen turvan kuluista osuuden, joka karkeasti vastaa peruspäivärahan osuutta; ilman vapaaehtoista työttömyyskassajärjestelmäähän valtio joutuisi joka tapauksessa rahoittamaan perusturvan.

Vuoden 1994 alusta lukien työnantajien maksuosuutta alennettiin 32 prosenttiin. Syntynyt vaje siirtyi valtion maksettavaksi eli valtion osuudeksi tuli 62.5 %. Valtiolle aiheutunut menolisäys rahoitettiin kuitenkin palkansaajilta ennakonpidätyksen yhteydessä kerättävällä pakollisella 1.87 prosentin työttömyysvakuutusmaksulla, jolloin valtion budjettivaroista mak sama kuluosuus säilyi entisellä tasolla. Käytännössä uudistus merkitsi huomattavaa maksurasituksen siirtoa työnantajilta palkansaajille (ks. oheinen taulukko).

Taulukko 1. Ansioturvan rahoitusosuudet Suomessa

	1993	1994
1. työnantajat	47.0	32.0
2. vakuutetut	5.5	5.5
3. valtio	47.5	47.5
4. palkansaajat	..	15.0
5. palkansaajat	5.5	20.5

Uudistuksen järkevyys voidaan kyseenalistaa. Sen välittömänä vaikutuksena voitiin kyllä hillitä työnantajan välillisten työvoimakulujen nousupainetta. Tämä helpotus saatiin kuitenkin aikaan siirtämällä vastaava maksurasitus palkansaajille, jolloin näiden ostovoima ja siten myös kotimainen kysyntä supistui. Edelleen pitemmällä aikavälillä näin toteutettu maksurasituksen siirto työnantajalta työntekijöille tullee johtamaan sellaiseen palkkojen nousuun, joka kumoo uudistuksen vaikutukset kokonaistyövoimakustannuksiin.

3. Työttömyysturvan kustannukset

Valtiolle perusturvasta aiheutuneet menot ovat kasvaneet vuoden 1990 vajaan miljardista markasta lähes 6 miljardiin markkaan vuonna 1994. Valtio käyttää perustyöttömyysturvan rahoitukseen lähes yhtä paljon varoja kuin ansiosidonnaisen työttömyysvakuutuksen valtion osuuksiin. Lisäksi työttömyysturvaa rahoittavat työnantajat ja vakuutetut yhteensä noin 8 miljardilla markalla vuodessa.

Palkkasumman pienentyessä ja työttömyyden kasvaessa on jouduttu korottamaan ansiosidonnaisten sosiaalietuuksien vakuutusmaksuja. Työnantajan sivukulut ovat näin vuosina 1993-94 nousseet peräti 6 prosenttiyksikköä. Myös palkansaajien maksamat maksut ovat nousseet mikä on johtanut keskimääräisen tulo-

veroasteen nousuun niinkään noin 6 prosenttiyksiköllä. Tämä on osittain ymmärrettävää, koska sosiaaliturvan rahoitus on haluttu turvata lamasta huolimatta. Sosiaaliturvarahastot ovatkin kyenneet ylläpitämään suuria ylijäämiä samaan aikaan kuin valtiontalous on joutunut vakaviin tasapaino-ongelmiin. Kuitenkin voi kysyä kuinka järkevää on ollut pyrkiä ylläpitämään ja jopa kasvattamaan sosiaaliturvarahastoja keskellä vuosisadan pahinta lamaa.

Suhdanteiden tasaamisen kannalta ongelmallista on, että ansiosidonnaisen työttömyysvakuutuksen vakuutusmaksut kohoavat työttömyyden noustessa ja alenevat työttömyyden laskiessa. Tämä maksujen syklinen vaihtelu seuraa suoraan työttömyysvakuutuksen rahoitusperiaatteesta, jonka mukaan järjestelmän menot ja tulot pyritään tasaamaan vuosittain, sen sijaan että rahastoinnin avulla pyrittäisiin välttämään suuria maksujen heilahteluja. Järjestelmää luotaessa 1980-luvulla ei osattu ennakoida nykyisen kaltaista jättäjätyöttömyyttä. Aiemmilla alhaisilla työttömyyden tasoilla maksujen vaihtelu vuosittain oli vain muutamia prosentin kymmenyksiä eikä siten yrityksille syntynyt merkittäviä kustannuspaineita. Tilanne on ratkaisevasti toinen nyt 1990-luvulla. Yritysten ja vakuutettujen palkansaajien maksamat vakuutusmaksut ovat moninkertaistuneet juuri silloin, kun siihen vähiten olisi ollut varaa. Palkansaajien lisääntynyt maksurasitus on supistanut kysyntää, yritykset ovat taas joutuneet sopeutumaan työvoimakustannusten nousuun keskellä pahaa kannattavuuskriisiä. Yritysten nousevat kustannukset ovat omiaan kasvattamaan työttömyyttä silloin kun työttömyys muutenkin kasvaa. Palkansaajien maksurasituksen nousu vastaavasti vähentää halukkuutta palkoista tinkimiseen.

Koetun kehityksen vaihtoehtona olisi voinut olla tyytyminen vähäisempiin vakuutusmaksu-

jen korotuksiin ja näin syntyneen alijäämän rahoittaminen velkaantumalla (itse asiassa kassat ovat joutuneet velkaan turvautumaankin viime vuosina työttömyyden noustessa rajusti; velkaantuminen ei kuitenkaan tällöin ole ollut osa systeemin logiikkaa vaan lähinnä pakon sanelema väliaikaisjärjestely). Lamavuosina näin syntynyt vakuutusjärjestelmän velka olisi maksettu myöhemmin pois maksuja korottamalla. Tällöin maksujen nousupaine olisi parhaassa tapauksessa ajoittunut nousukauteen.

4. Työttömyysturvan kannustinvaikutukset

Kannustinloukkuekustelussa on esitetty laskelmia, joiden mukaan joissain tapauksissa työttömänä olo tuottaa paremman toimeentulon kuin työssäkäynti. Tämä on kuitenkin mahdollista vain sellaisissa kotitalouksissa, joissa on vähintään kaksi päivähoitoikäistä lasta ja vanhempien palkkatulot ovat selvästi keskimääräistä alhaisemmat. Tällaisia perheitä ei ole kuin muutama prosentti kaikista kotitalouksista. Siten suurtyöttömyyden kannalta kannustinloukkujen merkitys ei ole ratkaiseva vaan pikemminkin marginaalinen. Olihan samoista kannustimista huolimatta maassa täystyöllisyys viisi vuotta aikaisemmin.

On myös vaikea uskoa väitteisiin, joiden mukaan työttömyysturva olisi passivoiva ja lähes ikuinen tuloautomaatti; päinvastoin, työttömyyden pitkittyminen monivuotiseksi pitkäaikaistyöttömyydeksi tulee johtamaan aluksi ansioturvan saajien joukon supistumiseen ja myöhemmin myös perusturvaan oikeutettujen määrän vähänemiseen, vaikka työttömyys ei aleni-sikaan. Viimeiseksi tukimuodoksi jää työmarkkinatuki. Koska tämän tuen taso on alhainen ja se on lisäksi tarveharkintainen, todennäköisin seuraus pitkäaikaistyöttömyyden kasvusta tulee

olemaan köyhyyden lisääntyminen.

On myös hyvä muistaa seuraavat seikat:

- keskimääräinen työttömyysturvan taso on vaatimaton; vain kaikkein pienituloisimpien kohdalla (alle 6000 mk/kk) korvaussuhde muodostuu korkeaksi;

- korvaussuhteet määräytyvät ansioturvan piirissä hyvin regressiivisesti;

- työttömillä on velvollisuus ottaa tarjottu työ vastaan eikä ammattisuojaan voi vedota enää 3 kuukauden työttömyyden jälkeen.

Jos todella olisi niin, että työvoimapula uhkaisi työvoiman vähäisen tarjonnan vuoksi, on viranomaisilla ja työttömyyskassoilla ainakin säädösten mukaan käytössään riittävästi sanktioita. Jos työhaluttomuudesta tulee ongelma, pitäisi työnvastaanottamisvelvollisuuden kontrollointia voida tiukentaa käytännön tasolla. Joukkotyöttömyyden oloissa joidenkin työttömien oletettu työhaluttomuus ei voi olla kovin suuri ongelma, jos halukkaita työn vastaanottajia on riittämiin.

Kansainvälisessä työttömyystutkimuksessa on saanut runsaasti jalansijaa englantilaisten tutkijoiden Richard Layardin ja Stephen Nickellin edustama näkemys, jonka mukaan työttömyysturva on vanhingollinen, koska se parantaa työvoiman neuvotteluasemaa ja siten nostaa palkkatasoa tai estää sen laskun. Näin työttömyysturvasta tulee liian korkean palkkatason syy ja siten myös työttömyyttä ylläpitävä tekijä (Bean, Layard & Nickell [1986]; Layard, Nickell & Jackman [1991]). Kyseessä on jossain määrin kehäpäätelmä, koska Layardin ja Nickellin käyttämässä malleissa työttömyyttä selitetään vain työvoimakustannuksilla.

Vasta-argumentina tälle voidaan esittää, että todellisuudessa etuuskien taso on paitsi Suomessa myös muualla Euroopassa (ehkä muita

pohjoismaita ja Saksaa lukuunottamatta) yleensä vaatimaton ja etujen kattavuus heikko. Eräät tutkijat ovatkin katsoneet huomattavan osan Länsi-Euroopan työttömistä elävän köyhyudessa minkä kyllä pitäisi tarjota riittävä kannustin työhön hakeutumiseen (Atkinson & Micklewright [1991]; Atkinson [1995]). Lisäksi työttömyyden noustua 1980-luvulla on monissa maissa heikennetty etuuksia ja vaikeutettu niiden saantia. Jos työttömyys johtuisi liian hyvästä työttömyysturvasta, voisi kuvitella työttömyysturvan tason ja työttömyyden kasvaneen samanaikaisesti. Näin ei ole kuitenkaan monessakaan maassa käynyt.

5. Työttömyyden kustannukset ulkoisvaikutuksena

Nykyisen kaltaiseen tapaan rahoittaa ansiosidonnainen työttömyysturva liittyy sekä koordinaatio-ongelmia että ulkoisvaikutuksia. Työntantajien maksamat työttömyysvakuutusmaksut ovat samat kaikille työnantajille eivätkä ne riipu mitenkään yrityksen tai toimialan työllisyystilanteesta. Yksittäinen työnantaja voi alentaa kustannuksiaan irtisanomalla työvoimaansa ilman, että vakuutusmaksut muuttuisivat. Kasvaneen työttömyyden aiheuttama maksurasitus jakautuu muiden työnantajien, vakuutettujen ja veronmaksajien maksettavaksi. Kun kaikki työnantajat toimivat samalla tavoin, nousee kaikkien työnantajien vakuutusmaksu joka taas vuorostaan tekee työllistämisen kalliimmaksi. Eniten joutuvat maksamaan ne yritykset, jotka eivät irtisano työntekijöitään lainkaan. Siten työttömyyden kustannukset ovat *ulkoisvaikutuksia*, joita yritykset eivät joudu sisäistämään eli huomioimaan niitä omassa päätöksenteossään.

Samaan tapaan jonkin toimialan ammattiliitto voi hyödyntää ansioturvaa nostamalla palk-

katasaan työllisyyden kustannuksella. Seurauksena on korkeampi palkkataso ja alhaisempi työllisyys. Kustannukset näin aiheutetusta työttömyydestä eivät kuitenkaan tule kuin vähäiseltä osin liiton jäsenten maksettaviksi. Muiden alojen yritykset, työntekijät ja veronmaksajat joutuvat subventoimaan tällaista sisäpiirityöntekijöiden asemaa pönkittävää palkkapolitiikkaa. Jos kaikki toimivat näin, on seurauksena yleinen työttömyyden kasvu ja verotuksen kiristyminen. Jos palkoista sovitaan hajautetulla tasolla mutta työttömyysvakuutuksen kustannukset jakautuvat tasaisesti, on seurauksena työttömyyden kustannusten muuttuminen myös työntekijöiden kannalta ulkoiseksi (samaa seikkaa ovat aiemmin viitanneet mm. Kettunen [1993] sekä Asplund ja Kettunen [1994]).

Ainoastaan silloin, kun palkoista sovitaan keskitetysti valtakunnallisella tasolla, voidaan edellä kuvatut ulkoisvaikutukset täysin sisäistää nykyisessä työttömyysturvan rahoitusjärjestelmässä.

Pyrkimys luopua keskitetyistä palkkaratkaisuista ja hajauttaa palkkaneuvottelut liitto- ja yritystasolle vie kehitystä tässä mielessä epäedulliseen suuntaan. Verot ja vakuutusmaksut ovat endogeenisiä muuttujia vain valtakunnallisella eli makrotasolla. Siirryttäessä alemmille neuvottelutasoille ne muuttuvat eksogeenisiksi eli ulkoa-annetuiksi, eikä niihin enää voida omilla päätöksillä vaikuttaa, ellei niiden rahoitusjärjestelmää samalla uudisteta radikaalisti.

Kuten työnantajien kohdalla, myös työntekijäpuolella ratkaisun tähän ns. vapaamatkustaja (*free rider*) -ongelmaan tarjoaa keskitetty palkkaratkaisu, jossa ratkaisun välilliset verovaikutukset joudutaan täysimääräisesti huomioimaan. Pysyvä siirtyminen liitto- tai yrityskoh-taisiin palkkaratkaisuihin merkitsee vakuutusperiaatteen kannalta sitä, että vakuutettujen

ja/tai työnantajien omaa maksuosuutta tulisi kasvattaa ja muiden veronmaksajien osuutta pienentää. On perusteltua, että kaikissa tapauksissa valtion on rahoitettava huomattava osa työttömyysturvan menoista, koska työttömyys ei koskaan johdu yksinomaan tehdyistä palkkaratkaisuista vaan myös yleisestä talouspolitiikasta, josta hallitus ja keskuspankki kantavat vastuun.

Eräs mahdollisuus olisi ottaa käyttöön ns. *experience rating* työttömyysvakuutusmaksun määräytymisessä joko ala- tai yrityskohtaisesti, ts. määrätä vakuutusmaksut aiemmin toteutuneiden riskien perusteella. Maksujen sitominen työvoiman supistuksiin johtaisi alempiin työvoimakuluihin kasvavilla toimialoilla ja edistäisi siten talouden rakennemuutosta. *Experience rating* -periaate toteutuu jo osittain vakuutettujen kohdalla; kassojen jäsenmaksut vaihtelevat niiden työllisyystilanteen mukaan. Mitään tällaista linkkiä ei kuitenkaan ole yritysten maksamissa maksuissa tällä hetkellä. Jos palkanmuodostus siirtyy pysyvästi lähemmäs yritystasoa, on tarpeen harkita yritysten työttömyysvakuutusmaksuihin myös yrityskohtaista vaihtelua.

Kirjallisuus

- Asplund, Rita ja Kettunen, Juha (1994): *Työttömyysturvan rahoitus ja sen uudistaminen*. ETLA B 104 Helsinki.
- Atkinson, Anthony (1995): Is the Welfare State necessarily an obstacle to economic growth?. *European Economic Review* 39:723-730.
- Atkinson, Anthony - Micklewright, John (1991): Unemployment compensation and labor market transitions: a critical view. *Journal of Economic Literature*. XXIX:1697-1727.
- Bean, Charles - Layard, Richard - Nickell, Stephen (1986): "The rise in unemployment: a multi-country study", *Economica*, 53, S1-S37.
- Kettunen, Juha (1993): "Työttömyysvakuutuksen rahoituksen työllisyysvaikutukset", *Kansantaloudellinen aikakauskirja*, 89, 348-356.
- Layard, Richard - Nickell, Stephen - Jackman, Richard (1991): *Unemployment: Macroeconomic Performance and the Labour Market*, Oxford: Oxford University Press.
- Reissert, Bernd - Schmid, Günther (1994): "Unemployment compensation and active labor market policy: the impact of unemployment benefits on income security, work incentives, and public policy", teoksessa Schmid, Günther (toim.)(1994): *Labor market institutions in Europe*, M.E.Sharpe, Armonk.